

19 februari 2018

DAG VAN DE ASSOCIATE DEGREE
en FLEXIBILISERING

WAAR GAAN WE IN HET HBO MET DE Ad NAAR TOE?

en:

Hoe zit het nou met die flexibilisering in ons onderwijssysteem?

Aspecten van een toekomstscenario met elkaar onder de loep nemen

Vrijdag 16 maart 2018

10.00 – 16.00 uur

Conferentiecentrum Hotel Mercure - Amersfoort (op loopafstand van het centraal station)

In dit nummer een update van het programma en een paar ontwikkelingen die zeker een plek kunnen krijgen in de discussies.

Inleiding

In dit nummer een tweetal stukken over ontwikkelingen die nu spelen in relatie met onze Associate degree, en de gedachten die er leven binnen Europa, niet om die meteen te zien als leidend voor wat in ons land gebeurt maar wel ter inspiratie.

Zoals in het vorige nummer aangegeven, verschijnt begin maart, de 5^e om exact te zijn, een nieuwsbrief met huiswerk voor de deelnemers. We verspreiden 'm wel algemeen, want iedereen die over de thema's een mening heeft maar niet kan komen, mag ons voeden met memo's en stukken die we kunnen gebruiken voor de voorziene sessies.

Doelstelling

Voor de goede orde willen we ook hier melden dat het belangrijkste doel van de 16^e maart is om met elkaar vast te stellen welke ontwikkelingen en daarmee samenhangende thema's nodig zijn om tot een toekomstscenario voor het onderwijssysteem rond de niveaus 4, 5 en ook 6 te komen. De invoering van de Ad, zeker als opleiding, zal een niet te vermijden impact hebben op de aansluiting mbo-hbo, de samenwerking binnen Regionale Associate Colleges, de rendementen in de bacheloropleidingen, de doorstroom naar de arbeidsmarkt en de wijze waarop Ad'er al dan niet terugkeren voor het doen van een bacheloropleiding. Ook de directe doorstroom zal veel vergen van alle betrokkenen, en zeker ook van de overheid die werkt aan 'levenlang ontwikkelen' en allerlei scenario's om de kansen op een goede baan mogelijk te maken.

De wijze waarop de arbeidsmarkt de Ad zal 'omarmen', is bepalend voor de positionering van de opleiding in het hbo, in de komende jaren. Het zal ook afhangen van de wijze waarop naar de macro-doelmatigheid wordt gekeken, samen met de werkveldvoorspellingen die worden gedaan (zonder dat tot nu toe daarin de Ad kon worden meegenomen, op zichzelf een belangrijk gegeven). Dus, werk aan de winkel, om te komen tot het beoogde toekomstscenario.

Programma op hoofdlijnen

09.15 – 10.00 uur	Ontvangst en registratie
10.00 – 10.05 uur	Opening en korte toelichting op het programma
10.05 – 10.20 uur	De traditionele 'Keiharde Kennis Kwis' over de Ad-opleiding en zaken die in de afgelopen jaren hebben gespeeld rond Ad en Beroepskolom
10.20 – 11.20 uur	Inleidingen (presentaties over ontwikkelingen van belang voor de Ad) <ul style="list-style-type: none">- Leido (eerste deel, met een aanzet voor een scenario-studie...)- ROA en arbeidsmarktvoorspellingen voor de Ad – wat is nu al mogelijk en wat kan en nog verder gebeuren <i>Didier Fouarge, Head of research Dynamics of the Labour Market, ROA</i>- Doelmatigheid en de Ad – hoe kan de Ad bijdragen aan een dekkend aanbod in ons land, gelet op de criteria van de CDHO – ervaringen met aanvragen – sterke aandachtspunten... - ontwikkelingen rond spreiding van opleidingen, varianten en lesplaatsen... <i>Veerle Sanderink, juridisch beleidsmedewerker en Annemarie van den Bos, beleidsmedewerker, CDHO</i>- Leido (tweede deel – korte aanzet voor de discussies)
11.20 – 11.40 uur	Pauze
11.40 – 12.20 uur	Ronde 1: Discussie-sessies in groepjes Betreft: algemene aandachtsgebieden Er is per tafel een onderwerp – te bezien op de relevantie ervan, alsmede het vaststellen van eventuele ontbrekende gebieden
12.20 – 12.45 uur	Panel (eerste conclusies, statements – vaststellen van de onderwerpen)
12.45 – 13.30 uur	Lunch
13.30 – 13.50 uur	Presentatie toekomstscenario, specifieke zaken voor sessies 2 en 3
13.50 – 14.30 uur	Ronde 2: Discussie-sessies in groepjes Betreft: aspecten binnen de Ad-gebieden die aanpak behoeven Wederom een aantal tafels, om verder in te zoomen op de aspecten die aan een aandachtsgebied kunnen worden 'opgehangen', gelet op het toekomstscenario en de mogelijkheden voor hbo- en ook mbo-instellingen om aan de hand van deze aspecten verder met de Ad aan de slag te gaan
14.30 – 14.40 uur	Korte pauze
14.40 – 15.20 uur	Ronde 3: Discussie-sessies in groepjes Betreft: richtingen voor ontwikkelingen rond gebieden en aspecten Aan de tafels wordt een rangorde aangebracht voor de zaken die vooral moeten worden meegenomen, als het gaat om de aspecten waaraan de instellingen een bijdrage kunnen leveren in het proces om te komen tot een toekomstscenario
15.20 – 15.45 uur	Plenaire sessie en inventarisatie
15.45 – 16.00 uur	Conclusies en aanbevelingen voor de komende maanden – en het opstellen van een toekomstscenario
16.00 – 16.30	Degenen die bereid zijn om mee te schrijven aan het scenario, worden gevraagd om nog even te blijven voor het maken van afspraken. Daarbij zal worden gekeken wie aan welk deelthema kan werken, naast het formeren van een kleine 'overkoepelende groep' voor het redigeren van de uiteindelijke publicatie.

Ontwikkelingen

We geven hier informatie over een paar ontwikkelingen, naast de beschrijvingen van de thema's in de vorige nummers. U kunt ze zien als 'inspiratie' voor de discussies op 16 maart.

1 Aanbevelingen aan onderwijsministers Hoger Onderwijs

In mei a.s. komen de onderwijsministers van alle landen die zich hebben gecommitteerd aan de afspraken binnen de zgn. European Higher Education Area (Bologna-proces), in Parijs bij elkaar. Men zal proberen verdere ontwikkelingen om te zetten in voorstellen aan de landen als het gaat om de afstemming rond systemen. Het is uiteraard zo dat onderwijs een nationale verantwoordelijkheid is, maar het is altijd goed om te zien wat 'elders' gebeurt, en goede voorbeelden te bezien op de bruikbaarheid 'at home'.

In eerdere nieuwsbrieven is al een keer gemeld dat er voorstellen liggen om de zgn. Short Cycle Higher Education een reguliere plek in het hoger onderwijs te geven. Nederland heeft dit al gedaan met de Associate degree als opleiding, volledig ingebed in het hbo. Maar veel andere landen worstelen er nog mee. Internationale afspraken kunnen dan behulpzaam zijn, vanuit het oogpunt van mobiliteit van studenten. Ook kunnen instellingen beter met elkaar samenwerken.

Hieronder geven we de aanbevelingen die nu in formele zin zullen worden gedaan aan de ministers en dan maar hopen dat ze worden overgenomen. Bij elke aanbeveling zetten we kort *cursief* een paar aanvullende opmerkingen.

Recommendations

1. We recommend the ministers to make a small adjustment of the Dublin descriptors and the Qualifications framework for higher education as it was adopted in Bergen and to delete the wordings/phrase 'within the first cycle' in paragraph including the descriptors of the short cycle.

De betekenis hiervan is dat er geen afhankelijkheid meer is van de bacheloropleiding, de first cycle zoals die officieel heet in het systeem. De SCHE, de Ad, is dan een zelfstandige graad.

2. We recommend that the ministers and the higher education institutions should take the necessary measures to ensure an advanced entry in the first cycle for the holders of a short cycle higher education degree included in the national qualifications framework of the country of origin and provided that the Bologna tools are applied to those degrees.

Uiteraard is het dan aan de landen om te bezien welke afspraken nodig zijn voor de vervolgstap, Maar dat geldt ook voor de stap van Bachelor naar Master, mede afhankelijk van het hebben van een binair (hbo en wo) dan wel een unitair systeem (alleen maar hoger onderwijsinstellingen).

3. We encourage all countries to consider measures to ensure an advanced entry in the first cycle if relevant for the holders of a EQF level 5 qualification or equivalent while those qualifications have been placed as post-secondary non higher education qualifications.

Men wil zelfs een stap verder gaan, vanwege de noodzaak om de start in het hoger onderwijs nog flexibeler te maken. Er wordt aanbevolen om ook voor andere kwalificaties naast de SCHE, onze Ad dus), de doorstroom te bezien. Daarbij kan worden gedacht aan Higher VET, hetgeen wij post-mbo zouden noemen of mbo-5. Zeker als landen weigeren om een SCHE formeel in te voeren, vanuit de eigen verantwoordelijkheid voor het systeem, wordt gevraagd om andere kwalificaties in het eigen land en vanuit andere delen van Europa te respecteren. Als dat niet zou gebeuren, wordt de internationale samenwerking en de daarbij beoogde mobiliteit geblokkeerd.

4. We recommend keeping the diversity of the learning provisions in place but also encourage the use of the ECTS credit system and a system of QA in compliance with the ESG.

Het ligt voor de hand om voor de SCHE ook de systemen te gebruiken die nu al worden ingezet voor de Bachelor, Master en Doctorate. In Nederland doen we dit dus al.

Nu alleen nog een 'common name' op Europees niveau. De ministers gaan daar binnen de EHEA niet over, maar het zou wel leuk zijn als op een gegeven moment de naam 'Associate' overal opduikt. In internationaal verband zal binnen CHAIN5 daar na de conferentie in Brussel een voorstel worden gedaan.

2 Vlaamse niveau 5

In Vlaanderen nadert men het moment waarop de opleidingen op niveau 5 van het Vlaamse onderwijsraamwerk een definitieve plek krijgen. In 2019 moeten alle opleidingen die nu al worden gegeven en zijn ontwikkeld, zijn omgebouwd naar het format dat in het decreet van 2017 is beschreven. Het heeft enige tijd geduurd – de discussie rond niveau 5 begon in 2007 – maar dan is het zover met het hebben van een opleiding die na een eerdere start met een plek in het volwassenen onderwijs binnen de hogescholen een formele positie krijgt.

De naam was eerst HBO5 maar er is vorig jaar besloten om een voormalige naam van stal te halen, zijnde ‘graduaatsopleidingen’. Zover we hebben begrepen, wordt internationaal nog wel ‘Associate degree’ gebruikt – want ‘graduaat’ lijkt dan wel heel erg op ‘Graduate’, hetgeen in veel landen wijst op niveau 6...

Hier een stuk uit een overheidspublicatie over niveau 5, van vorig jaar.

“Op 25 maart 2016 keurde de Vlaamse Regering de Conceptnota “Uitbouw van het hoger beroeps-onderwijs” goed, die volgende principes voor de HBO5-opleidingen onderschreef: een duidelijke positionering en erkenning, transparantie, een duidelijk regelgevend kader, stabiliteit, financiële haalbaarheid en rechtszekerheid. Dit trachten we te realiseren door de inbedding van deze opleidingen in de hogescholen. De onderwijsbevoegdheid en verantwoordelijkheid zal aan de hogescholen worden toevertrouwd in plaats van aan de samenwerkingsverbanden.

De HBO5-opleidingen die werden aangeboden aan de cvo verschiden qua vormgeving van de andere opleidingen van het hoger onderwijs. Na de structurele inbedding in de hogescholen in september 2019 zullen zoveel mogelijk dezelfde regelingen voor de HBO5-opleidingen gelden als deze voor de bachelor- en masteropleidingen. Enkel indien er grondige redenen zijn of er zich obstakels voordoen, worden er uitzonderingen voorzien.

In het decreet van 23 december 2016 werd de procedure voor de omvorming van de opleidingen aangepast en de actualisatie mogelijk gemaakt. Hierdoor werd de totstandkoming van de HBO5-opleidingen al gestroomlijnd met de bachelor- en masteropleidingen. Daarnaast zijn er verschillende tussentijdse maatregelen opgenomen in het ‘verzameldecreet hoger onderwijs’ van 2017. Beide decreten wijzigden het decreet betreffende het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs. Dit laatste decreet wordt met dit voorontwerp van decreet opgeheven en de bepalingen die nog van toepassing zullen zijn voor de HBO5-opleidingen (omdat ze verschillen van de andere opleidingen in het hoger onderwijs) worden opgenomen in de Codex Hoger Onderwijs.

Om tegemoet te komen aan de vraag naar een transparante naamgeving, wordt voor de omgevormde en geactualiseerde HBO5-opleidingen, aangeboden door de hogescholen, de term ‘graduaatsopleidingen’ geïntroduceerd. De toekomstige indeling van het hoger onderwijs zal er dan als volgt uitzien:

Type hoger onderwijs	Graad + EQF niveau + omvang	Aanbieder
Hoger beroepsonderwijs	Gegradueerde (5) 90 of 120 stp	Hogescholen (+ secundaire scholen voor verpleegkunde)
Hoger professioneel onderwijs	Bachelor (6) 180 stp (240 stp voor de bachelor verpleegkunde)	Hogescholen
Academisch onderwijs	Bachelor (6) 180 stp Master (7) 60 tot 180 stp Doctor (8)	Universiteiten (+ hogescholen voor kunsten en nautische wetenschappen)

Samenwerking Nederland en Vlaanderen

De ontwikkelingen zijn zonder meer interessant om te volgen. Er zijn afspraken gemaakt over het over en weer erkennen van diploma's. Dat is voor de Bachelor op zich interessant, maar nog meer voor de opleidingen op niveau 5 als het gaat om de positie op zich en de doorstroom ermee naar een bacheloropleiding.

In Vlaanderen zal het mogelijk zijn om na het ASO dat zes jaar duurt (er is geen binair systeem zoals bij ons met havo en vwo) in twee jaar een graduaatsopleiding te doen, zijnde een leerlijn met een lengte van 8 jaar. Bij ons duurt de leerlijn havo-Ad een jaar minder.

Daarnaast zijn de bacheloropleidingen in Vlaanderen drie jaar, zowel professioneel als academisch. Er worden nu arrangementen bedacht voor de route 'graduaat-professionele bachelor' en dat zal wel leiden tot brugprogramma's, zeker als een graduaatsopleiding 90 studiepunten omvat. De vraag is dus welke rechten een Nederlandse Ad'er heeft bij de doorstroom naar een Vlaamse professionele bacheloropleiding.

Op 16 maart zal mede worden gezien of het zinvol is om te komen tot een Nederlands-Vlaamse Overleggroep. Ook kunnen daarin andere zaken worden besproken zoals de component 'werkend leren', aangezien in wettelijke zin minimaal een derde van een graduaatsopleiding op de werkplek moet worden 'verdiend'.

Praktische zaken

- Vrijdag 16 maart 2018,
- van 10 uur tot 16 uur, ontvangst vanaf 09.15 uur,
- in het conferentiecentrum van Hotel Mercure, Amersfoort – op loopafstand daarvan <http://www.mercure.com/nl/hotel-8996-mercure-hotel-amersfoort-centre/location.shtml> en
- met als kosten voor deze dag, inclusief lunch, catering en materiaal: 100 euro, exclusief btw.

Aanmelding

U kunt zich tot 12 maart aanmelden door een e-mail te sturen naar info@leido.nl met:

- Naam
- Instelling / organisatie
- Functie
- Facturatieadres (indien afwijkend van uw eigen instellingsadres)
- Codes e.d. die op de factuur moeten worden vermeld om de betaling in goede banen te leiden

Afmelding zonder kosten is mogelijk tot 12 maart 2018. Daarna zijn de volledige kosten verschuldigd, in verband met de afspraken met het conferentiecentrum.